

Список літератури:

1. Дудар Т.Г. Інноваційний менеджмент : [навч. посіб.] / Т.Г. Дудар, В.В. Мельниченко. – К. : Центр уч. літ-ри, 2009. – 254 с.
2. Захарченко В.І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації : [навч. посіб.] / [В.І. Захарченко, Н.М. Корсікова, М.М. Меркулов]. – К. : Центр уч. літ-ри, 2012. – 446 с.
3. Ілляшенко С.М. Управління портфелем замовлень науково-виробничого підприємства : [монографія] / С.М. Ілляшенко, О.М. Олефіренко ; за заг. ред. С.М. Ілляшенко. – Суми : Університетська книга, 2008. – 272 с.
4. Ілляшенко Н.С. Організаційно-економічні засади інноваційного маркетингу промислових підприємств : [монографія] / Н.С. Ілляшенко. – Суми : СумДУ, 2011. – С. 99.
5. Круглов М.И. Стратегическое управление компанией / М.И. Круглов. – М. : Русская деловая литература, 1998. – 767 с.
6. Микитюк П.П. Інноваційний менеджмент : [навч. посіб.] / П.П. Микитюк. – К. : Центр уч. літ-ри, 2007. – 400 с.
7. Петерс Т. Представьте себе! Превосходство в бизнесе в эпоху разрушений / Т. Петерс ; пер. с англ. – СПб. : Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге, 2004. – 352 с.
8. Школа І.М. Інноваційний менеджмент : [навч. посіб.] / І.М. Школа, І.В. Бутирська. – Чернівці : Центр уч. літ-ри, 2010. – 311 с.

Радионова Я. В.

Полтавская государственная аграрная академия

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ИННОВАЦИОННОЙ КОНЦЕПЦИИ РАЗВИТИЯ АГРОПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ТРАНЗИТИВНОЙ ЭКОНОМИКИ

Резюме

Рассмотрены сущность и особенности инновационной концепции развития агропромышленных предприятий в условиях транзитивной экономики. Исследованы принципы и методы управления инновационным развитием агропромышленных предприятий. Обосновано экономическое толкование понятия «система управления инновационным развитием». Доказана целесообразность внедрения организационно-экономического механизма управления инновационным развитием агропромышленных предприятий в условиях трансформации экономики.

Ключевые слова: инновационная концепция, инновационная деятельность, инновационное развитие, система управления, организационно-экономический механизм управления инновационным развитием (ОЕМУИР), транзитивная экономика, функции предприятия.

Radionova Y. V.

Poltava State Agrarian Academy

THEORETICAL ASPECTS OF INNOVATIVE CONCEPTION OF AGRO-INDUSTRIAL ENTERPRISES DEVELOPMENT IN CONDITIONS OF TRANSITIVE ECONOMY

Summary

The essence and characteristics of the innovative conception of development of the agro-industrial enterprises in the conditions of transitive economy were considered in the article. The principles and methods of innovative development management of the agro-industrial enterprises were investigated. Economic explanation of «system of innovative development management» was substantiated. The need for introduction of an effective of organizational and economical mechanism of innovative development of the agro-industrial enterprises is proved.

Keywords: innovative concept, innovative activity, innovative development, system of management; organizational and economical mechanism of innovative development, transitive economy, functions of the enterpris.

УДК 331.103.6

Римкіна М. С.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СУЧАСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Досліджено основні аспекти соціально-економічного розвитку підприємств через виділення основних характеристик. Проаналізовано особливості функціонування підприємств енергетичного сектору України. Розраховано показники, що демонструють рівень соціально-економічного розвитку підприємств енергетичного сектору України.

Ключові слова: підприємство, розвиток, соціально-економічний розвиток, характеристики соціально-економічного розвитку підприємства, енергетичний сектор.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції у розвитку підприємств пов'язані із швидкими змінами на глобальних ринках, у технологіях, в освіті

тощо. Глобальна конкуренція постійно здійснює тиск на інноваційну складову товарів та послуг, що пропонуються споживачам. У зв'язку з цим

зросла і необхідність досягнення господарюючими суб'єктами більш стратегічно важливих результатів, аніж лише зростання чистого прибутку. Виникла потреба перегляду орієнтирів розвитку підприємств. Сьогодні для підприємств орієнтація на соціально-економічний розвиток сприяє досягненню успіху як на мікро-, так і на макrorівні, а також підвищенню конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням окремих складових соціально-економічного розвитку підприємств займалися такі науковці, як: В.Г. Балан, О.Г. Брінцева [7], О.А. Грішнова [7–9], В.М. Гриньова, Т.С. Клебанова, Г. Мінцберг, О.В. Раєвська, Н.В. Ушенко, Г.Г. Савіна та ін. Розробки вчених відрізняються спектром дослідження проблем та авторськими підходами до розуміння окремих аспектів соціально-економічного розвитку підприємства. Вагомий внесок у дослідження динаміки розвитку енергетичного сектору України зробили такі науковці, як: С.В. Войтко [11], І.О. Галиця [6], Б.М. Данилишин [10], Ю.В. Кіндзерський [6], О.О. Трофименко [11], М.М. Якубовський [6] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте недослідженим залишається практичне застосування теоретичних аспектів соціально-економічного розвитку підприємств у секторах економіки України для подальшого їх використання при ефективному управлінні.

Мета статті полягає у дослідженні сучасних характеристик соціально-економічного розвитку на підприємствах енергетичного сектору України з метою пошуку можливостей подальшого підвищення їх конкурентоспроможності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Діяльність підприємств залишається домінантою економічного розвитку країн. Їх успішне функціонування тісно пов'язане із умовами та змінами у навколишньому середовищі. Одним із факторів, сприйняття якого змінилось із другорядного на необхідний елемент економічного процесу, став соціальний аспект розвитку. З часом його вплив зростає та розгалужується на усі рівні економічної системи. Тепер розвиток мікроекономічного рівня вимагає перегляду критеріїв із подальшим визначенням конкретних ефективних заходів управління. Докорінні зміни призвели до застосування категорії «соціально-економічний розвиток» для підприємств, що, в свою чергу, дозволить удосконалити управління підприємствами на основі врахування розвитку персоналу та умов праці, отриманих фінансових результатів, технічних, технологічних, інноваційного та інвестиційного розвитку, екологічної відповідальності тощо.

За результатами попередніх досліджень автора [14] запропоновано розглядати соціально-економічний розвиток підприємства як безперервний процес постійного удосконалення – позитивних якісних змін, нововведень у виробничому процесі, продукції, послугах, управлінні організацією при ефективному використанні наявних фінансових, трудових, матеріальних, природних ресурсів, спрямований на зростання інтересів та задоволення потреб колективу та підвищення конкурентоспроможності підприємства в цілому.

На сьогодні в багатьох країнах світу, в тому числі в Україні, соціально-економічний розвиток потрібно досліджувати та покращувати у найбільш адаптованих до змін секторах економіки. Наявність альтернативних варіантів проведення

змін у технологічному процесі, заінтересованість більшої частини стейкхолдерів у розвитку, доступність кваліфікованого персоналу, наявність матеріальних та фінансових ресурсів і, найголовніше, нагальна необхідність покращення визначають першочерговим енергетичний сектор.

Енергетичний сектор країни – економічна запорука державного суверенітету, елемент належного врядування, надійний базис стійкого розвитку конкурентної економіки та невід'ємна частина європейського енергетичного простору. Втрата частини енергетичних активів через анексію Криму та пошкодження об'єктів енергетичної інфраструктури внаслідок воєнних подій на сході України є додатковими обтяжуючими чинниками в питанні енергозабезпечення країни [1]. Тому надзвичайно важливим для енергетичного сектору України стають: пошук шляхів ефективного довгострокового функціонування підприємств; раціональне використання наявних ресурсів та потенційних можливостей підприємств; коригування управління на відповідність сучасним умовам функціонування та міжнародним стандартам тощо.

Перш ніж проаналізувати соціально-економічний розвиток підприємств енергетичного сектору України, визначимося із основними характеристиками соціально-економічного розвитку підприємств загалом. На наш погляд [14], до таких належать:

- позитивні зрушення у взаємовідносинах підприємства зі стейкхолдерами;
- підвищення якості трудового життя – удосконалення організаційних і соціально-психологічних умов функціонування, покращення корпоративної культури;
- забезпечення умов професійного розвитку, зростання рівня освіти та професійної підготовки персоналу;
- підвищення екологічної відповідальності підприємств;
- впровадження інноваційних технологій у виробничу діяльність;
- економічний ріст у поєднанні із оновленням асортименту продукції і послуг, нарощенням обсягу капіталу підприємства (в т. ч. людського, інтелектуального, соціального) та задоволенням потреб споживачів тощо.

Аналіз літературних джерел з питань дослідження особливостей та проблем функціонування енергетичного сектору України на сучасному етапі дозволив виділити певні тенденції соціально-економічного розвитку галузі. Дослідження енергетичного сектору України дало змогу виділити особливості вітчизняної моделі енергетичного сектору:

1. Генеруючі компанії є суб'єктами господарювання переважно державної форми власності. Вони відповідають за безперебійне та безаварійне функціонування електромереж. Лінії передачі високої потужності належать державі та виступають як природна монополія на передачу електроенергії.

2. Оптова торгівля електроенергією відноситься до функціональних обов'язків державного підприємства «Енергоринок».

3. Монтажні підприємства, здебільшого приватної форми власності, намагаються підвищити ефективність застарілих мереж шляхом мінімізації втрат при перетворенні електроенергії.

4. Основні повноваження щодо регулювання господарської діяльності на електроенергетичному

ринку зосереджені в системі Національної комісії регулювання електроенергетики України (НКРЕ).

5. За розподіл електроенергії відповідають облэнерго, встановлюючи тарифи за нормами НКРЕ.

Для подальшого аналізу сучасних характеристик соціально-економічного розвитку підприємств енергетичного сектору України нами обрано 10 функціонуючих підприємств України за такими критеріями:

1. Обрана сукупність суб'єктів господарювання відноситься до підприємств енергетичного сектору України. Кожне з них об'єднує проектні інститути, інжинірингові центри, будівельно-монтажні організації. Дані підприємства поставляють технологічне обладнання і охоплюють весь спектр послуг – від проведення пошуків замовника, проектування, постачання обладнання та матеріалів, виконання будівельно-монтажних і пусконаладжувальних робіт до впровадження об'єктів в експлуатацію та подальшого їх сервісного обслуговування.

2. Підприємства офіційно зареєстровані в Україні, діють відкрито та прозоро, надаючи усю необхідну інформацію [4; 15] згідно вимог законодавства.

3. Обрані підприємства за аналізований період показували отриманий чистий прибуток, намагались нарощувати обсяги виробництва (про що свідчать результати фінансової звітності та дані на офіційних сайтах підприємств).

4. Досліджувані підприємства заявляють про спроби часткового залучення альтернативних джерел енергії та плани на їх подальше повноцінне впровадження.

До переліку таких підприємств увійшли: Корпорація «СОЮЗ» (м. Харків, м. Одеса); ПАТ «Південьзахіделектромережбуд» (м. Львів); ВАТ «ЛьвівОргрес» (м. Львів); ПАТ «ПТКІ «УКРКРАНЕЕНЕРГО» (м. Харків); ПрАТ «СВС-Дніпро» (м. Київ); ПАТ «ПЕК» (м. Вінниця); ПрАТ «ТЕХЕНЕРГО» (м. Львів); ПАТ «ПІВДЕНТЕПЛОЕНЕРГОМОНТАЖ» (м. Київ); ТОВ «ЕНЕРГОРЕСУРСИ» (м. Дніпропетровськ); ПАТ «ЕЛЕКТРОПІВДЕНМОНТАЖ-10» (м. Запоріжжя).

Важливою характеристикою соціально-економічного розвитку підприємств енергетичного сектору України є позитивні зрушення у взаємовід-

носинах підприємства зі стейкхолдерами. Дану тенденцію можна прослідкувати за результатами аналізу розрахованого нами індексу корпоративної соціальної відповідальності на досліджуваних підприємствах у 2010–2014 рр. (рис. 1). Даний показник може набувати значень в межах від 0 до 1 – чим більше отримане значення, тим вищий рівень відкритості, прозорості та відповідальності ведення бізнесу. Загалом по Україні кількість підприємств, що відкрито заявляють про свою корпоративну соціальну відповідальність (згідно встановлених міжнародних стандартів), ледве досягає 100.

Найкращі результати в енергетичному секторі показали ПАТ «ЕЛЕКТРОПІВДЕНМОНТАЖ-10» із значенням індексу 0,558; ПАТ «ПІВДЕНТЕПЛОЕНЕРГОМОНТАЖ» – 0,489; «ЕНЕРГОРЕСУРСИ» – 0,485 та «СВС-Дніпро» – 0,472. Найгірші результати виявилися у «Укркраненерго» – 0,168.

Основною проблемою вітчизняних підприємств є те, що переважно корпоративна соціальна відповідальність носить досить формальний характер і обмежується лише певними необхідними атрибутами. Цей факт відобразився і на результатах розрахованого індексу корпоративної соціальної відповідальності ще декількох підприємств. Так, Корпорація «СОЮЗ» зменшує відкритість своєї діяльності, що проявляється у скороченні наданої інформації по основним напрямкам КСВ. І в результаті відбувається зменшення індексу КСВ з 0,3325 у 2010 р. до 0,2432 у 2014 р.

Для ПАТ «Південьзахіделектромережбуд» характерне середнє значення рівня КСВ (приблизно 0,281). Підприємство намагається забезпечувати нормальні (не шкідливі для здоров'я) умови праці. Проте для задоволення соціальних потреб працівників цього замало. На підприємстві немає належного рівня мотивації працівників; можливості підвищувати свої кваліфікаційні навички, вміння та здібності; можливості покращити свій стан здоров'я за рахунок підприємства, що і було підтверджено динамікою значень усіх попередніх показників соціальної складової соціально-економічного розвитку.

Керівникам «ТЕХЕНЕРГО», «ПЕК» та «ЛьвівОргрес» потрібно звернути більше уваги на навчання персоналу, взаємодію із стейкхолдерами, розкриття інформації про свою діяльність, етичну поведінку, удосконалення відносин із споживачами.

Слід відзначити, що підприємства енергетичного сектору України намагаються створювати сприятливий соціально-психологічний клімат для зручної роботи кожного дня та впроваджують засади ефективної корпоративної культури.

Разом з тим за наявності великих обсягів роботи з інноваціями у даному секторі, розвиток персоналу поки що не проявляється в достатній мірі. На рис. 2 наведено результати розрахунків рівня професійного навчання на досліджуваних підприємствах у 2010–2014 рр. Даний показник набуває значення від 0 до 100% – чим більше значення, тим кращий соціально-економічний розвиток колективу.

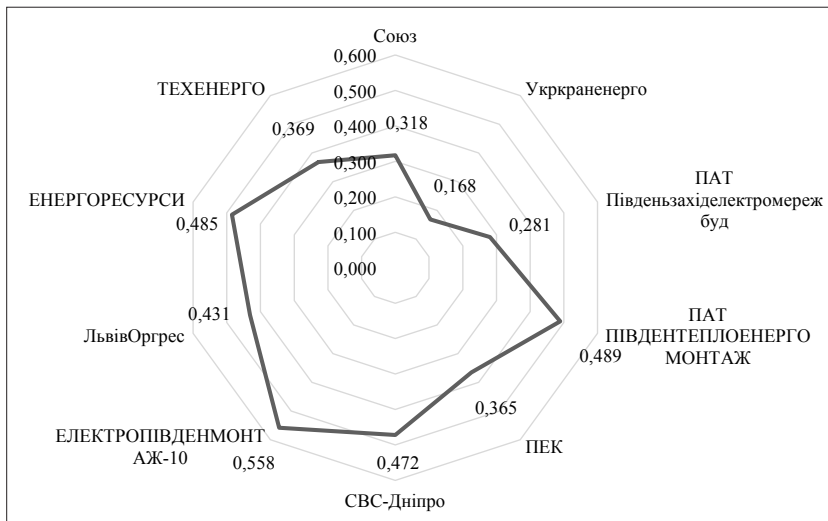

Рис. 1. Середні значення результатів розрахованого індексу корпоративної соціальної відповідальності на підприємствах енергетичного сектору України за 2010–2014 рр.

Джерело: складено автором за результатами розрахунків

На підставі дослідження динаміки рівня професійного навчання на підприємствах енергетичного сектору України за 2010–2014 рр. можна зробити такі висновки: підприємства намагалися підвищити рівень кваліфікації своїх працівників, про що свідчить збільшення чисельності персоналу, що проходить навчання в середньому у 2014 р. порівняно з 2010 р. Проте отримані результати не є достатніми для ефективного соціально-економічного розвитку.

Найбільше про рівень кваліфікації свого персоналу турбується підприємство «ЛьвівОргрес» – динаміка показника характеризувалась зростаючою тенденцією (від 14,6% у 2010 р. до 19,01% у 2014 р.). Зниження показника у 2011–2012 рр. було зумовлене зменшенням чисельності персоналу, що підвищував свій кваліфікаційний рівень.

За результатами динаміки рівня кваліфікації працівників найкращу політику розвитку персоналу серед усіх об'єктів дослідження продемонстрували «Укрраненерго» (значення показника зросло з 3,8% у 2010 р. до 7,7% у 2014 р.) та «ПЕК» (збільшення відсотку персоналу, що пройшов навчання, з 4,44% у 2010 р. до 14,44% у 2014 р.).

На противагу даним об'єктам дослідження, чотири з десяти аналізованих підприємств займаються підвищенням рівня кваліфікації персоналу лише по мірі найбільшої необхідності, про що свідчить зменшення рівня професійного навчання. Таким чином, в середньому по даній вибірці підприємств можна зробити висновок, що з 2010 по 2014 р. рівень професійного навчання на підприємствах енергетичного сектору України знаходиться на рівні 6,72%. Даний результат досить низький при відносно швидкому розвитку та удосконаленні роботи в галузі. Прагнення до розвитку енергетичного сектору України загалом повинно базуватись на результативнішій політиці розвитку персоналу галузі.

Важливим фактором, що стримує соціально-економічний розвиток енергетичного сектору, є недосконалість вітчизняного законодавчого регулювання. Застарілі норми, економічно не обґрунтовані тарифи, відсутність критеріїв та процедур видачі дозволів на діяльність у даній сфері негативно впливають на нарощення обсягу капіталу підприємств (у т. ч. людського, інтелектуального, соціального). Для подолання даної загрози розвитку енергетичного сектору України потрібна уніфікація вітчизняного законодавства із нормами Європейського Союзу, що дозволить підприємствам в майбутньому вийти на європейські ринки та сприятиме адаптації виробничо-комерційної діяльності до стандартів і норм ЄС.

Згідно з визначеними критеріями розвитку енергетичного сектору [12, с. 4], Україна до 2018 р.

зобов'язана впровадити на рівні державної політики такі директиви Європейського Союзу:

1. Впровадження в галузі сприяння розвитку відновлюваних джерел енергії: Директива 2001/77/ЕС, Директива 2003/30/ЕС, Директива 2009/28/ЕС.

2. Впровадження в галузі енергоефективності та енергозбереження: Директива 2006/32/ЕС, Директива 2010/30/EU, Директива 2010/31/EU.

3. Впровадження в галузі охорони навколишнього середовища: Директива 85/337/ЕЕС, Директива 1999/32/ЕС, Директива 2001/80/ЕС, Директива 79/409/ЕЕС.

Впровадження зазначених директив дозволить покращити розроблену «Енергетичну стратегію України до 2035 року» рекомендаціями міжнародних та національних експертів, збільшити ефективність функціонування енергетичного сектору в цілому.

Однак визначення державою напрямів соціально-економічного розвитку енергетичного сектору вже сприяє підвищенню екологічної відповідальності підприємств. На рис. 3 наведено середні значення результатів розрахунків показника відповідності діяльності підприємств екологічним стандартам якості у енергетичному секторі України у 2010–2014 рр. Даний показник набуває значень від 0 до 100% і показує відсоток стандартів якості, впроваджених на відповідному підприємстві.

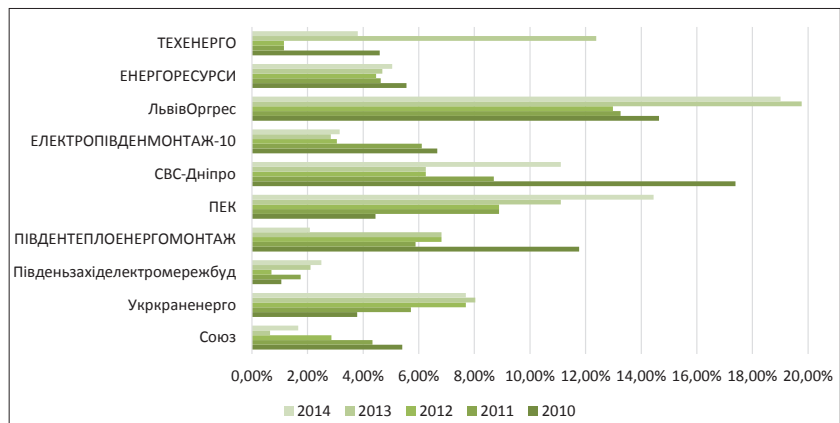

Рис. 2. Динаміка рівня професійного навчання на підприємствах енергетичного сектору України, 2010–2014 рр.

Джерело: складено автором за результатами розрахунків

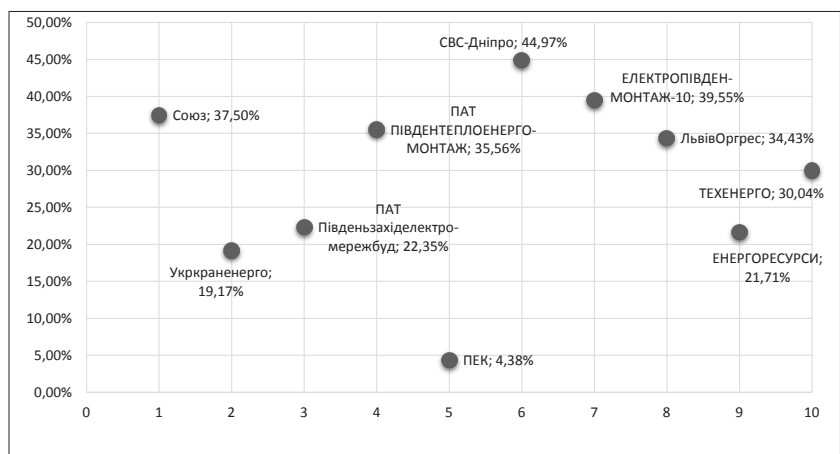

Рис. 3. Середні значення показника відповідності діяльності підприємств екологічним стандартам якості у енергетичному секторі України за 2010–2014 рр., %

Джерело: складено автором за результатами розрахунків

Україна, як передбачено Угодою про вступ до Європейського енергетичного співтовариства, повинна реформувати енергетичний сектор відповідно до екологічних стандартів ЄС. Для виконання встановлених стандартами норм потрібно перш за все модернізувати енергетичний сектор, зробивши його більш безпечним та відновлюваним, та приділити увагу питанню утилізації відходів (таких як попіл, діоксид сірки та оксид азоту).

За результатами проведених розрахунків показника відповідності діяльності підприємств енергетичного сектору міжнародним стандартам якості потрібно зазначити, що середньогалузевий результат знаходиться на рівні 30%. Такі дані потребують негайного реагування з боку керівництва підприємств та держави загалом – міжнародні партнери підтримають вступ України до Європейського енергетичного співтовариства лише за наявності чітких дій та конкретних пропозицій щодо виконання усіх визначених Угодою умов.

Все більше інвесторів звертають увагу на проекти енергетичного сектору в Україні, що мають очевидний зв'язок із стратегією та місією організації, направленими на відповідальне відношення до навколишнього середовища – на використання відновлювальних ресурсів енергії.

Високі темпи впровадження інновацій на ринку альтернативної енергетики підтверджуються щорічними дослідженнями міжнародних компаній. Так, за даними дослідження КРМГ, найбільш привабливими напрямками відновлювальної енергетики експерти вважають виробництво енергії з біомаси та відходів (72%), зважаючи на розвиненість сировинної бази для цієї підгалузі, сонячну енергетику (59%) та вітроенергетику (56%) [2, с. 8]. Розвиток відновлювальної енергетики сприятиме подоланню залежності України від імпорту невідновлювальних енергетичних ресурсів.

Проте досить низький науково-технологічний потенціал більшості вітчизняних підприємств призводить до сповільнення усіх процесів, що відбуваються у галузі. Тому, потрібно комплексно займатись пошуком шляхів модернізації існуючого обладнання та впровадження нових технологій.

Встановлені стандарти виробництва та збуту на ринку електроенергетики України, за даними дослідження, проведеного ЄС [12, с. 4], станом на кінець 2012 р. на 54,2% відповідають рівню ЄС. Провівши спостереження, такі організації, як «Національний екологічний центр України» [3] та «Діксі Груп» [5], підтвердили, що такий рівень недостатній для енергетичного сектору України в майбутньому. Це призведе до необґрунтованого збільшення вартості електроенергетики для споживачів, зносу технічного обладнання, погіршення екологічного стану тощо.

На сьогодні все більше шляхів соціально-економічного розвитку енергетичного сектору в Укра-

їні спрямовані на пошук різноманітних варіантів заміни невідновлювальних енергетичних ресурсів. Для цього в межах окремих підприємств енергетичного сектору України створюються інноваційні підрозділи, основним завданням яких є виробництво та самостійне просування на ринках нових виробів та технологій, пристосування фірми до запитів кожного окремого споживача. Налагоджена робота, таким чином, спрямована на розв'язання конкретних завдань, постійне підвищення творчої та виробничої віддачі персоналу для покращення рівня соціально-економічного розвитку підприємств енергетичного сектору.

Висновки. Соціально-економічний розвиток підприємства – це безперервний процес постійного удосконалення – позитивних якісних змін, нововведень у виробничому процесі, продукції, послугах, управлінні організацією при ефективному використанні наявних фінансових, трудових, матеріальних, природних ресурсів, спрямований на зростання інтересів та задоволення потреб колективу та підвищення конкурентоспроможності підприємства в цілому. Тому для збереження та примноження економіки України потрібно наголошувати на соціально-економічному розвитку підприємств.

Проведене нами дослідження соціально-економічного розвитку підприємств енергетичного сектору України показало позитивні зрушення у взаємодіях підприємства зі стейкхолдерами. Останнім часом спостерігається підвищення рівня корпоративної соціальної відповідальності, підвищення якості трудового життя персоналу, покращення корпоративної культури. Проте низький рівень кваліфікації персоналу та не відповідність діяльності міжнародним стандартам якості стримують соціально-економічний розвиток підприємств, зокрема, розвиток відновлювальної енергетики та погіршують екологічний стан України в цілому.

Суттєвою можливістю швидкого відновлення для енергетичного сектору після затяжної кризи може стати інтеграція з ЄС, що сприятиме адаптації стандартів виробництва і дистрибуції до норм ЄС. Це відобразиться і на зростанні енергоефективності економіки України, що на сьогодні надзвичайно необхідне.

Дане дослідження є продовженням низки робіт автора, присвячених управлінню соціально-економічним розвитком підприємств України. Матеріали цієї роботи є основою для подальших досліджень, серед яких перспективними, на думку автора, є розробка методики управління соціально-економічним розвитком підприємств, оцінювання рівня соціально-економічного розвитку підприємств енергетичного сектору України та виявлення взаємозв'язку між соціально-економічним розвитком підприємств та ефективністю їх діяльності.

Список літератури:

1. Енергетична стратегія України / Офіційний сайт Міністерства енергетики та вугільної промисловості України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/doccatalog/list?currDir=50358>.
2. Енергетичний сектор України. Дослідження на основі опитування учасників галузевого ринку / Офіційний сайт КППМГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.kpmg.com/UA/uk/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/KPMG_Energy_Survey_11012013.pdf.
3. Коментарі та пропозиції НЕЦУ щодо проекту оновленої енергетичної стратегії України до 2030 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://necu.org.ua/wp-content/uploads/energystrat_comm_final_ukr.pdf.
4. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Позиція робочої групи № 3 «Довкілля, зміни клімату та енергетична безпека» Української платформи Форуму громадянського суспільства Східного партнерства щодо проекту Енергетичної Стратегії до 2030 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.irf.ua/files/ukr/programs/euro/energystrategyanalysis_final.pdf.

6. Потенціал національної промисловості: цілі та механізми ефективного розвитку / [Ю.В. Кіндзерський, М.М. Якубовський, І.О. Галиця та ін.]; за ред. к. е. н. Ю.В. Кіндзерського; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. – К., 2009. – 928 с.
7. Грішнова О.А., Брінцева О.Г. Відповідальність підприємства щодо персоналу як новий формат розбудови соціально-трудових відносин / О.А. Грішнова, О.Г. Брінцева // *Економіка и управление.* – 2012. – № 4. – С. 49–56.
8. Грішнова О.А. Нагромадження людського, інтелектуального і соціального капіталу підприємства як основна форма його капіталізації / О.А. Грішнова // *Вісник Донецького університету економіки і права.* – 2011. – С. 10.
9. Соціалізація відносин у сфері праці в контексті стійкого розвитку: [монографія] / [А.М. Колот, О.А. Грішнова, О.О. Герасименко та ін.]; за наук. ред. А.М. Колота; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2010. – 348 с.
10. Стратегічні пріоритети та сучасні завдання розвитку реального сектору економіки України: Наукове обґрунтування стратегії розвитку продовольчого комплексу / Редкол.: В.М. Данилишин (відп. ред.) та ін.; РВПС України НАН України. – Черкаси: Брама-Україна, 2007. – 544 с.
11. Трофименко О.О., Войтко С.В. Функціонування, стратегічний розвиток і регулювання відновлювальної енергетики: [монографія] / О.О. Трофименко, С.В. Войтко. – К.: Альфа Реклама, 2014. – 178 с.
12. Савицький О. Україна та Енергетичне співтовариство. Критерії відповідності енергетичної політики України вимогам Договору про заснування Енергетичного співтовариства: [аналітична доповідь] / О. Савицький. – К., 2014. – 32 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://necu.org.ua/wp-content/uploads/EN_COM_analys_V222.pdf.
13. Electricity Information 2015 / International Energy Agency [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.oecd-ilibrary.org/energy/electricity-information-2015_electricity-2015-en;jsessionid=1ehz03vmp5zbc.x-oecd-live-03.
14. Laurie Mook, Jack Quarter, Betty Jane Richmond, What Counts: Social Accounting for Nonpro fits and Cooperatives 2nd edition (Sigel Press, London, 2007) – P. 17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.msvu.ca/socialconomyatlantic/english/whatisE.asp#top>.
15. McWilliams A., Siegel D.S. and Wright, P.M.: 2006. 'Corporate Social Responsibility: Strategic Implications', *Journal of Management Studies*, 43: 1-18.
16. Римкіна М.С. Теоретичні аспекти дослідження соціально-економічного розвитку підприємства / М.С. Римкіна // *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка».* – 2014. – № 5(158). – С. 72–76.
17. Фінансова звітність аналізованих підприємств за 2010-2014 рр. // Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua/>.

Римкіна М. С.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СОВРЕМЕННЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО СЕКТОРА УКРАИНЫ

Резюме

Исследованы теоретические аспекты социально-экономического развития предприятий через определение основных характеристик. Проанализированы особенности функционирования предприятий энергетического сектора Украины. Рассчитаны показатели, которые демонстрируют уровень социально-экономического развития предприятий энергетического сектора Украины.

Ключевые слова: предприятие, развитие, социально-экономическое развитие, характеристики социально-экономического развития предприятия, энергетический сектор.

Rymkina M. S.

National University of Kyiv named after Taras Shevchenko

MODERN CHARACTERISTICS OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF ENTERPRISES OF ENERGY SECTOR IN UKRAINE

Summary

The theoretical aspects of socio-economic development of enterprises were investigated through the provision of basic characteristics. The article highlights the features of the enterprises functioning in Ukraine's energy sector. The indicators, that have been calculated, showed the level of socio-economic development of the enterprises of the energy sector of Ukraine.

Keywords: enterprise, development, socio-economic development, characteristics of socio-economic development of an enterprise, energy sector.